

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Інститут фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії та методики спорту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **Управління підготовкою кваліфікованих хокеїстів на траві
на основі модельних характеристик підготовленості та змагальної
діяльності**

Студента І курсу МФВЗ групи
Галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і
здоров'я людини
Спеціальності 8.01020101 Фізичне виховання

Рева Іван Олександрович

Науковий керівник: доцент кафедри теорії та методики
спорту, кандидат наук з фізичного виховання та спорту
Вознюк Т.В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....		4
РОЗДІЛ 1. Сучасні шляхи оптимізації управління підготовкою кваліфікованих спортсменів командних ігрових видів спорту		
1.1. Поняття «моделі» та методологія розробки модельних характеристик		7
1.2. Моделювання і програмування тренувальної діяльності кваліфікованих спортсменів		12
1.3. Особливості підготовки в спортивних іграх		18
1.4. Контроль як складова частина системи управління підготовкою кваліфікованих хокеїстів		22
Висновки до розділу 1		27
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ		
2.1. Методи дослідження		28
2.2. Організація дослідження		33
РОЗДІЛ 3. АЛГОРИТМ РОЗРОБКИ БАЗОВИХ МОДЕЛЕЙ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ КВАЛІФІКОВАНИХ ХОКЕЇСТІВ НА ТРАВІ		
3.1. Оцінка модельних показників хокеїстів на траві		35
3.2. Модельні характеристики підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих хокеїстів на траві різних ігрових амплуа		37
3.3. Базові моделі підготовленості кваліфікованих хокеїстів на траві різного амплуа		40
Висновки до розділу 3		51
РОЗДІЛ 4 ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ МОДЕЛЮВАННЯ У ПРАКТИЦІ ХОКЕЮ НА ТРАВІ		
4.1. Оптимізація управління підготовкою кваліфікованих спортсменів у хокеї на траві на основі модельних показників		52

4.2. Експериментальне обґрунтування методики управління тренувальним процесом кваліфікованих хокеїстів на основі модельних показників	55
4.2.1. Динаміка показників підготовленості хокеїстів на траві в другому підготовчому періоді	56
4.2.2. Показники змагальної діяльності гравців різних амплуа	60
Висновки до розділу 4	64
ВИСНОВКИ.....	66
ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНАЦІЇ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	85

ВСТУП

Актуальність. Хокей на траві є одним із давніх видів спорту, який був включений у програму олімпійських ігор ще в 1908 році. Як і більшість сучасних спортивних ігор, хокей на траві приваблює своєю видовищністю, швидкоплинністю та гостротою ігрових ситуацій.

Питання управління підготовкою кваліфікованих спортсменів широко представлені у сучасній науковій та методичній літературі. Фундаментальні праці В.М. Платонова (1997, 2004), Л.П. Матвєєва (1999), Ю.В. Верхошанського (1985), Н.Г. Озоліна (2003) висвітлюють сутність та основні закономірності спортивного тренування. Проблему підготовки в ігрових видах спорту розглядали Ю.М. Портнов (1996), Г.Н. Максименко (1996), М.А. Годік (1999, 2005), Л.Ю. Поплавський (2004), Г.А. Лисенчук (2004), Ж.Л. Козіна (2010) та ін., зокрема в хокеї на траві займалися В.М. Костюкевич (2000, 2005), С.К. Сарсания, В.Н. Селуянов (1991), Г.Г. Уділов (1999), О.В. Фєдотова (1999-2005). Вивчалися питання специфіки підготовки відносно ігрових амплуа, фізичної підготовки хокеїстів, побудови річного та багаторічного процесу підготовки, технології комплектування команд. Водночас, проблема управління навчально-тренувальним процесом у хокеї на траві на основі модельних показників підготовленості та змагальної діяльності потребує подальшого дослідження та вдосконалення.

Система підготовки кваліфікованих хокеїстів на траві має свою специфіку як з боку планування і побудови тренувального процесу, так і з боку особливостей використання засобів та методів. Ми припускаємо, що розробка модельних характеристик підготовленості та змагальної діяльності дає можливість якісно підвищити систему управління спортивною підготовкою.

Такого роду методичний підхід дозволяє суттєво вдосконалювати систему підготовки хокеїстів на траві, враховуючи тенденції розвитку сучасного хокею, динаміку становлення вищої спортивної майстерності.

Зазначене вище послужило підставою для обрання теми, мети і завдань дослідження.

Мета дослідження – визначити ефективність застосування методів моделювання в системі управління тренувальним процесом кваліфікованих спортсменів у хокеї на траві .

Для здійснення мети роботи були сформовані наступні основні **завдання:**

1. Проаналізувати сучасні методи оптимізації тренувального процесу кваліфікованих спортсменів ігрових командних видів спорту.
2. Розробити моделі підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих хокеїстів на траві.
3. Визначити шляхи управління тренувальним процесом в хокеї на траві на основі застосування модельних характеристик кваліфікованих спортсменів та експериментально обґрунтувати їх ефективність.

Об'єктом дослідження є спеціальна підготовка кваліфікованих хокеїстів на траві в річному макроциклі.

Предмет дослідження – управління тренувальним процесом в хокеї на траві на основі модельних характеристик підготовленості та змагальної діяльності гравців різного амплуа.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної та спеціальної літератури проведений з метою більш досконалого вивчення предмету дослідження; педагогічне спостереження дозволило створити цілісну уяву про управління тренувальним процесом в хокеї на траві; за допомогою педагогічного тестування визначенні показники підготовленості хокеїстів; педагогічний експеримент дозволив перевірити наукову гіпотезу дослідження; методи математичної статистики використовувалися для опрацювання отриманих результатів.

Практичне значення роботи полягає у розробці модельних характеристик підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих хокеїстів на траві, які можуть застосовуватись для управління навчально-

тренувальним процесом спортсменів різної кваліфікації з метою підвищення рівня їхньої майстерності у відповідності до сучасних умов змагальної діяльності в хокеї на траві.

Публікації. Результати дослідження опубліковані в одноосібній статті у збірнику наукових праць Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Фізична культура, спорт та фізична реабілітація в сучасному суспільстві» (Вінниця, 2016).

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота викладена на 85 сторінках, складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел (103 найменування). У тексті роботи 5 рисунків та 7 таблиць.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Айрих Э. Ф. Научно-методическое обеспечение в хоккее на траве / Э. Ф. Айрих, А. М. Невмянов, М. С. Осинцев // Хоккей : Ежегодник. — М. : Физкультура и спорт, 1982. — С. 37—45.
2. Алёшин И. Н. Моделирование годичной подготовки в командных игровых видах спорта / И. Н. Алёшин, В. В. Рыбаков // Теория и практика физ. культуры. — 2007. — № 10— С. 43—45.
3. Бабушкин В. З. Специализация в спортивных играх. / В. З. Бабушкин. — Киев, 1991. — 164 с.
4. Базилевич О. П. Моделирование соревновательной деятельности команд на основе качественных показателей коллективных действий в игре / О. П. Базилевич, Г. М. Гаджиев. // Футбол : Ежегодник. — М. : Физкультура и спорт, 1981. — С. 34—37.
5. Блинза В. В. Количественный анализ модельных характеристик нападающего высшей квалификации / В. В. Блинза, М. Ю. Тиц, В. В. Петров // Хоккей : Ежегодник. — М. : Физкультура и спорт, 1982. — С. 9—15.
6. Бриль М. С. Критерии модельных характеристик хоккеистов высшей квалификации / М. С. Бриль, С. А. Самойлов // Хоккей : Ежегодник. — М. : Физкультура и спорт, 1984. — С. 48—50.
7. Бриль М. С. Индивидуализация в спортивных играх : трудности, опыт, перспективы / М. С. Бриль. // Теория и практика физ. культуры —2001. — № 5. — С. 32—33.
8. Верхошанский Ю. В. Основы программирования тренировочных нагрузок высококвалифицированных хоккеистов в годичном цикле / Ю. В. Верхошанский и др. // Построение и содержание тренировочного процесса высококвалифицированных спортсменов на этапах годичной подготовки. — М., 1988. — С. 41—54.
9. Верхошанский Ю. В. Программирование тренировочного процесса высококвалифицированных хоккеистов в соревновательном

периоде / Ю. В. Верхошанский и др. // Научно-спортивный вестник. — 1990. — № 2. — С. 11—19.

10. Годик М. А. Контроль тренировочных и соревновательных нагрузок / М. А. Годик. — М. : Физкультура и спорт, 1980. — 136 с.

11. Друзь В. А. Моделирование процесса спортивной тренировки / В. А. Друзь. — К. : Здоров'я, 1976. — 95 с.

12. Дьячков В. М. Совершенствование технического мастерства спортсменов / В. М. Дьячков. — М. : Физкультура и спорт, 1972. — 231 с.

13. Ермаков С. С. Некоторые особенности моделирования соревновательной деятельности волейболистов / С. С. Ермаков, Ю. Г. Крюков, В. Н. Маслов // Физическое воспитание студентов творческих специальностей : сб. научн. труд./ Ермаков С. С. — Харьков : ХХПИ, 1997. — №3. — С. 3—4.

14. Желязков Ц. Теория и методика спортивной тренировки : учебник / Ц. Желязков. — Изд. 2. — София : Медицина и физкультура, 1986. — 308 с.

15. Жмарев Н. В. Системный подход и целевое управление в спорте / Н. В. Жмарев. — К. : Здоров'я, 1984. — 144 с.

16. Журид С. И. Исследование соревновательной деятельности футболистов высокой квалификации / С. И. Журид // Актуальные вопросы подготовки футболистов : всеукр. науч.-практ. конференция : сб. науч. работ. — К. : Научно-методический отдел Федерации футбола Украины, 2000. — С. 15—20.

17. Зациорский В. М. Основы спортивной метрологии. / В. М. Зациорский. — М. : Физкультура и спорт, 1979. — 152 с.

18. Игнатьева В. Я. Подготовка гандболистов на этапе высшего спортивного мастерства. / В. Я.Игнатьева, В. М. Тхорев, И. В. Петрачева; под общ. ред. В.Я.Игнатьевой. — М. : Физическая культура, 2005. — 276 с.

19. Искусство подготовки высококлассных футболистов : науч.-методическое пособие / [под. ред. Н. М. Люкшинова]. — М. : Советский спорт, 2003. — 416 с.
20. Келлер В. С. Система спортивных соревнований и соревновательная деятельность спортсменов // Теория спорта. / В.С. Келлер — К. : Вища школа, 1987. — с. 66—100.
21. Климин В. Л. Управление подготовкой хоккеистов. / В. Л. Климин, В. И. Колосков. — М. : Физкультура и спорт, 1982. — 271 с.
22. Коваленко С. О. Статистичний аналіз експериментальних даних за допомогою Excel: навч. посібник. / С. О. Коваленко, А. І. Стеценко, С. М. Хоменко. — Черкаси : Видавничий відділ Черкаського державного університету ім. Богдана Хмельницького, 2002. — 114 с.
23. Козина Ж. Л. Индивидуализация подготовки спортсменов в игровых видах спорта : монография / Ж. Л. Козина. — Харьков, 2009. — 396 с.
24. Козловский В. И. К вопросу о разработке модельных характеристик футболистов. / В. И. Козловский, В. С. Лёвин, Г. В.Шинкарев. // Теория и практика физ. культуры. — 1978. — № 1. — С. 5—7.
25. Костюкевич В. М. Разработка тренировочных программ для хоккеистов на траве / В. М. Костюкевич // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. — Вінниця, 2001. — С. 112—118.
26. Костюкевич В. М. Модельні показники підготовленості висококваліфікованих хокеїстів на траві у змагальному періоді річного тренувального циклу / В. М. Костюкевич // Спортивний вісник Придніпров'я. — 2009. — №2—3. — С 144—148.
27. Костюкевич В. М. Основные параметры соревновательной деятельности в хоккее на траве / В. М. Костюкевич // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. — Том 2. — Випуск 8. — Вінниця, 2009. — С. 74—80.

28. Костюкевич В. М. Моделирование соревновательной деятельности в хоккее на траве : монография / В. М. Костюкевич. — Київ : Освіта України, 2010. — 564 с.

29. Костюкевич В. М. Управление соревновательной деятельностью спортсменов высокой квалификации в хоккее на траве / В. М. Костюкевич. — Київ : Освіта України, 2010. — 270 с.

30. Костюкевич В. М. Особливості змагальної діяльності спортсменів високої кваліфікації в хокеї на траві / В. М. Костюкевич // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. — 2010. — Випуск № 2. — С. 25–29 [Електронний ресурс] : www.dndifks/ucor.ua/jurnal/ofees.net/vipusk/2010_18/folder18/page9.html

31. Костюкевич В. М. Факторная структура специальных способностей хоккеистов на траве высокой квалификации / В. М. Костюкевич // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. — Випуск 10. — Вінниця 2010. — С.74—82.

32. Костюкевич В. М. Моделирование тренировочного процесса в хоккее на траве : монография / В. М. Костюкевич. — Вінниця : ООО «Планер», 2011. — 736 с.

33. Костюкевич В. М. Модельно-цільовий підхід при побудові річного тренувального циклу в хокеї на траві / В. М. Костюкевич // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування. — Вінниця : ВДПУ, 2011. — С. 109—113.

34. Костюкевич В. М. Контроль змагальної діяльності в хокеї на траві : навчально-методичний посібник. / В. М. Костюкевич, М. В. Сірий. — Вінниця : ВДПУ, 2011. — 67 с.

35. Костюкевич В. М. Моделирование тренировочных занятий в хоккее на траве / В. М. Костюкевич. — Винница : Планер, 2011. — 175 с.

36. Костюкевич В. М. Факторна структура спеціальних здібностей висококваліфікованих хокеїстів на траві різних ігрових амплуа / В. М.

Костюкевич // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. — 2011. — № 2. — С. 21—27.

37. Кочетков А. П. Управление футбольной командой / А. П. Кочетков. — М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2002. — 192 с.

38. Красников А. А. Основы теории спортивных соревнований : учеб. пособ. [для вузов физ. культуры и спорта] / А. А. Красников. — М. : Физическая культура, 2005. — 160 с.

39. Лазаренко В. Основы моделирования учебно-тренировочного процесса футболистов / В. Лазаренко // Практикум з футболу. — К. : Федерація футболу України, 2009. — С. 36—37.

40. Лапицький В. О. Техніко-тактична підготовка в хокеї на траві : навч. посіб. / В. О. Лапицький, В. І. Гончаренко. — Суми : Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. — 192 с.

41. Лапутин А. Н. Моделирование спортивной техники и видео-компьютерный контроль в технической подготовке спортсменов высшей квалификации / А. Н. Лапутин, А. А. Архипов, Р. Лайуни, Н. А. Носко, В. И. Бобровник, Р. А. Зубрилов, А. М. Ратов, И. В. Хмельницкая, Т. А. Полищук // Наука в олимпийском спорте. — 1999. — Специальный выпуск. — С. 102—109.

42. Латышкевич Л. Проблема повышения эффективности в спортивных играх / Л. Латышкевич, М. Воробьев, Л. Брухтий. // Наука в олимпийском спорте. — 1997. — № 2 — С. 13—16.

43. Лисенчук Г. Отбор и прогнозирование достижений как инструмент управления соревновательной деятельности в футболе / Г. Лисенчук, В. Догадайло, В. Колотов, В. Кулыба, В. Мунтян, В. Трошкин. // Наука в олимпийском спорте. — 1997. — № 1. — С. 57—62.

44. Лисенчук Г. А. Особенности соревновательной деятельности футболистов как фактор, определяющий требования к контролю специальной

подготовленности игроков. / Г. А. Лисенчук. // Наука в олимпийском спорте. — 2002. — № 1. — С. 5—11.

45. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов / Г. А. Лисенчук. — К. : Олимпийская литература, 2003. — 271 с.

46. Люкшинов Н. М. Формирование модельных характеристик соревновательной деятельности футболистов на основе анализа игр чемпионата мира и первенства СССР : дис. на соискание степени докт. пед. наук : 13.00.04 / Н. М. Люкшинов. — Л., 1989. — 212 с.

47. Максименко Г. Н. Исследование структуры физической, технической и игровой подготовленности спортсменов, специализирующихся в спортивных играх / Г. Н. Максименко, И. Г. Максименко. // Олимпийский спорт и спорт для всех : IX междунар. науч. конгресс : тезисы докл. — К., 2005. — С. 383.

48. Максименко И. Г. Планирование и контроль тренировочного процесса в спортивных играх. / И. Г. Максименко. — Луганск : Знание, 2000. — 276 с.

49. Маслов В. Н. Модельні характеристики техніко-тактичних дій чоловічих команд в баскетболі. / В. Н. Маслов, Є. Ю. Павленко // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту : зб. наук. праць / В. О. Дрюков — К., 2004. — № 4 — С. 110—114.

50. Матвеев Л. П. Общая теория спорта и её прикладные аспекты [Текст] : учебник для вузов физической культуры / Л. П. Матвеев. — [5-е изд., испр. и доп.]. — М. : Советский спорт, 2010. — 340 с.

51. Методы исследования в спорте : учеб. пособ. / [под общ. ред. В. П. Филина, А. С. Ровного]. — Х. : Основа, 1992. — 149 с.

52. Моделирование управления движениями человека. / [под ред. И.Л. Шестакова и А.И. Аверкина]. — М. : Спорт Академ Пресс, 2003. — 360 с.

53. Мотылянская Р. Е. Значение модельных характеристик спортсменов высокого класса для спортивного отбора и управления

тренировочным процессом. / Р. Е. Мотылянская // Теория и практика физ. культуры — 1979. — № 4. — С. 21—23.

54. Начинская С. В. Спортивная метрология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. / С. В. Начинская. — М. : Издательский центр «Академия», 2005. — 240 с.

55. Носко М. О. Керування навчально-тренувальним та змагальним процесом волейболістів за допомогою систем педагогічних спостережень / М. О. Носко, А. І. Панін, С. В. Гаркуша // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фіз. виховання і спорту. — 2000. — № 13. — С. 12—14.

56. Озолин Н. Г. Настольная книга тренера : Наука побеждать / Н. Г. Озолин. — М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2003. — 863 с.

57. Основы математической статистики : учеб. пособ. [для институтов физ. культуры] / [под редакцией В. С. Иванова]. — М. : Физкультура и спорт, 1990. — 176 с.

58. Основні положення цільової програми підготовки жіночої збірної команди України з хокею на траві до ігор ХХХ Олімпіади 2012 року / [авт. тексту В. М. Костюкевич] . — Київ : ДНДІФКС, 2009. — 30 с.

59. Перепелиця О. Загальні аспекти управління підготовкою хокеїстів на траві протягом річного тренувального циклу / О. Перепелиця. / Фізична культура, спорт і здоров'я нації : зб. наук. праць. — Вінниця, 2006. — С. 268—271.

60. Петров В. В. Модельные характеристики игровой деятельности центрального нападающего высшей квалификации // Хоккей : Ежегодник. — М. : Физкультура и спорт, 1981. — С. 39—44.

61. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практическое приложение. / В. Н. Платонов. — К. : Олимпийская литература, 2004. — 808 с.

62. Плон Б. И. Новая школа в футбольной тренировке / Б. И. Плон. — [Издание 2-е, испр. и дополн.]. — М. : Олимпия, Человек, 2008. — 240 с.

63. Подготовка вратаря в хоккее на траве / [под общей реакцией Е. В. Федотовой]. — М. : «Спорт и культура — 2000», 2002. — 119 с.
64. Подготовка спортсменов высокой квалификации в спортивных играх : сб. научн. тр. / [редакционная коллегия : Л. А. Латышкевич и др.] — К. : КГИФК, 1992. — 103 с.
65. Поліщук В. Вивчення змагальної діяльності хокеїстів на траві за допомогою методів моделювання. / В. Поліщук, М. Перепелиця // Фізична культура, спорт і здоров'я нації : зб. наук. праць. — Вінниця, 2006. — С. 265—268.
66. Портнов Ю. М. Теоретические и научно-методические основы подготовки квалифицированных спортсменов в игровых видах спорта : автореф. дис. на соискание науч. степени докт. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры» / Ю.М. Портнов. — М., 1989. — 51 с.
67. Проблемы моделирования соревновательной деятельности : сб. научн. статей / ред. Б. Н. Шустин. — ВНИИФК, 1985. — 164 с.
68. Профессиональный спорт / [под общей ред. С. И. Гуськова, В. Н. Платонова]. — К. : Олимпийская литература, 2000. — 391 с.
69. Родионов А. В. Ведущие факторы развития спорта высших достижений в спортивных играх / А. В. Родионов // Тенденции развития спорта высших достижений. — М., 1993. — С. 144—160.
70. Романенко А. Н. Книга тренера по футболу / А. Н. Романенко, О. Н. Джус, М. Е. Догадин. — К. : Здоров'я, 1988. — 252 с.
71. Савин В. П. Хоккей : учеб. [для ин-тов физ. культ.] / В. П. Савин. — М. : Физкультура и спорт, 1990. — 320 с.
72. Савин В. П. Теория и методика хоккея : учеб. [для высш. учебн. заведений] / В. П. Савин. — М. : Издательский центр «Академия», 2003. — 400 с.

73. Савин В. П. Адекватность соревновательной и тренировочной деятельности хоккейных вратарей как фактор эффективного процесса их совершенствования / В. П. Савин, В. В. Крутских, В. С. Львов // Теория и практика физ. культуры. — 2007. — № 11 — С. 34—36.

74. Сассо Э. Футбольный тренер / [предисловие А. Виччини; «Уроки футбола» Дж. Трапатони; Пер. с итал.] / Э. Сассо — М. : Спорт, Олимпия Пресс, 2003. — 200 с.

75. Седов Ю. С. Модельные характеристики соревновательной деятельности в футболе / Ю. С. Седов, Б. Н. Шустин, Г. Г. Ланян. // Основы и методы спортивной ориентации и отбора в отдельных видах спорта : всесоюзн. симпозиум : тезисы докл. . — М., 1978. — Ч. 1. — С. 74—75.

76. Сигинбекова М. К. Оценка индивидуального вклада игрока в результативность действий команды в ходе соревновательных встреч в хоккее на траве / М. К. Сигинбекова // Теория и практика физической культуры, 1989. — № 12. — С. 12—13.

77. Современная система спортивной подготовки / [под ред. Т. П. Сулова, В. Л. Сыча, Б. Н. Шустина]. — М. : СААМ, 1995. — 445 с.

78. Спортивные игры и методика преподавания : учеб. [для пед. фак. ин-тов физ. культ.] / [под ред. Ю. И. Портных]. — [изд. 2—е, перераб. и доп.] — М. : Физкультура и спорт, 1986. — 320 с.

79. Спортивные игры : Техника, тактика, методика обучения : учебн. [для студ. высш. пед. учебн. заведений] / Ю. Д. Железняк, Ю. И. Портнов, В. П. Савин, А. В. Масаков; [под ред. Ю. Д. Железняка, Ю. И. Портнова]. — М. : Издательский центр «Академия», 2002. — 520 с.

80. Спортивные игры : Совершенствование спортивного мастерства : учебн. [для студ. высш. учеб. заведений] / Ю. Д. Железняк, Ю. М. Портнов, В. П. Савин и др.; [под ред. Ю. Д. Железняка, Ю. М. Портнова]. — М. : Издательский центр «Академия», 2004. — 400 с.

81. Спортивні ігри : навч. посібник [для студ. факультетів фіз. культури педаг. вищ. навч. закладів] : у 2 томах : / [Ж. Л. Козіна, Ю. М.

Поярков, О. В. Церковна, В. О. Воробйова]; під ред. Ж. Л. Козіної. — Том 1 : Загальні основи теорії і методики спортивних ігор. — Х.: вид-во «Точка», 2010. — 200 с.

82. Спортивная метрология : учеб. [для ин-тов физ. культ.] / [под ред. В. М. Зациорского]. — М. : Физкультура и спорт, 1982. — 256 с.

83. Суслов Ф. П. Структура годичного соревновательного тренировочного цикла подготовки : реальность и иллюзии / Ф. П. Суслов, С. П. Шепель // Теория и практика физической культуры. — 1999. — № 9. — С. 57—61.

84. Тюленьков С. Ю. Управление подготовкой футболистов высокой квалификации / С. Ю. Тюленьков. — М., 1998. — 290 с.

85. Тюленьков С. Ю. Теоретико-методические подходы к системе управления подготовкой футболистов высокой квалификации : монография. / С. Ю. Тюленьков. — М. : Физическая культура, 2007. — 352 с.

86. Удилов Г. Г. Технология комплектования женских команд высшей квалификации по хоккею на траве : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки и оздоровительной физической культуры» / Г. Г. Удилов. — Малаховка, 1999. — 23 с.

87. Удилов Г. Г. Отбор в женские команды по хоккею на траве высшей лиги. / Г. Г. Удилов, С. К. Сарсания, В. Н. Селуянов // Проблемы спортологии : труды ученых ПНИЛ РГАФК. — Том I. — М. : СПРИНТ, 1999. — С. 4—25.

88. Управление тренировочным процессом высококвалифицированных спортсменов / [Запорожанов В. А., Платонов В. Н., Келлер В. С. и др.] Под ред. В. А. Запорожанова, В. Н. Платонова. — К. : Здоров'я, 1985. — 192 с.

89. Федотова Е.В. Хоккей на траве : состояние, тенденции развития, перспективы (организационно-методические аспекты) : метод. разработка / ФХТР / Е. В. Федотова. — М., 2004. — 52 с.

90. Федотова Е.В. Хоккей на траве. / Е. В. Федотова. — М. : Физкультура и спорт, 2005. — 279 с.
91. Федотова Е. В. Соревновательная деятельность и подготовка спортсменов высокой квалификации в хоккее на траве / Е. В. Федотова. — Казань : Логос Центр, 2007. — 630 с.
92. Фискалов В. Д. Спорт и система подготовки спортсменов : учеб. / В. Д. Фискалов. — М. : Советский спорт, 2010. — 392 с.
93. Хокей на траві : навч. прогр. [для дитячо-юнацьких спорт. шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімп. резерву, шкіл вищ. спорт. майстерності та училищ олімп. резерву] / [В. М. Костюкевич, О. А. Перепелиця, В. М. Поліщук]. — К. : Республіканський науково-методичний кабінет Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, 2005. — 110 с.
94. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта : учеб. пособие [для студ. высш. учебн. заведений] / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов. — [2-е изд. испр. и доп.]. — М. : Издательский центр «Академия», 2001. — 480 с.
95. Чатинян А. А. Взаимосвязь физической и технической подготовленности высококвалифицированных хоккеистов на траве : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / А. А. Чатинян. — М., 1986. — 246 с.
96. Чермберс Дэйв. Тренировочные занятия в хоккее : 446 упражнений для развития мастерства хоккеистов : [пер. с англ. В. Сизоненко] / Дэйв Чемберс. — К. : Олимпийская литература, 2010. — 360 с.
97. Чернов С. В. Инновационные технологии подготовки профессиональных спортсменов и команд игровых видов спорта : автореф. дис. на соискание науч. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры» / С. В. Чернов. — М., 2006. — 46 с.
98. Чхаидзе Л. В. Методы графической записи спортивных игр / Л. В. Чхаидзе // Теория и практика физ. культуры. — 1998. — № 1. — С. 61—74.

99. Шкреттій Ю. М. Управління тренувальним і змагальним навантаженнями спортсменів високого класу. / Ю. М. Шкреттій.— К. : Олімпійська література, 2005. — 257 с.

100. Шестаков М. П. Управление технической подготовкой спортсменов с использованием моделирования / М. П. Шестаков // Теория и практика физ.культуры. — 1998 — № 3. — С. 51—54.

101. Шустин Б. Н. Состояние и основные направления разработки модельных характеристик соревновательной деятельности. / Б. Н. Шустин. — М. : ВНИФК, 1985. — С. 4—17.

102. Шустин Б. Н. Моделирование в спорте высших достижений / Б. Н. Шустин. — М. : РТАФК, 1995. — 102 с.

103. Шустин Б. Н. Модельные характеристики соревновательной деятельности / Б. Н. Шустин // Современная система спортивной подготовки. — М. : СААМ, 1995. — С. 226 — 237.